

APSTIPRINĀTS
ar Izglītības un zinātnes ministrijas
2003. gada 14. februāra
rīkojumu Nr. 79

PROFESIJAS STANDARTS

Reģistrācijas numurs PS 0149

Profesija

Traktortehnikas vadītājs

Kvalifikācijas līmenis

2

Nodarbinātības apraksts

Traktortehnikas vadītājs strādā lauksaimniecības uzņēmumos, zemnieku saimniecībās, ceļu būves uzņēmumos, komunālajā saimniecībā u.c. tautsaimniecības uzņēmumos, kuru rīcībā ir traktortehnika, kā arī veic individuālo darbu. Vada un apkalpo traktortehniku, ievērojot traktoru ekspluatācijas, kontroles un apkopes noteikumus, darba režīmus, darba drošības un ugunsdrošības noteikumus, ceļu satiksmes un kustības drošības noteikumus. Atbild par noteiktā darba norisi un rezultātiem, par pieņemtajiem lēmumiem, par uzticētajiem līdzekļiem, par tehniku saistībā ar traktoru un traktoriem. Novērš nelielus traktortehnikai konstatētos bojājumus, veicot vienkāršus demontāžas - montāžas regulēšanas un atslēdznieka darbu.

Pienākumi un uzdevumi

Pienākums	Uzdevumi
1. Sagatavot un nobeigt darbu ar traktoru.	1.1. Notīrīt traktora ārējās virsmas . 1.2. Veikt traktora ārējo apskati (sūces, ārējie defekti u.c.). 1.3. Pārbaudīt un papildināt degvielas, eļļas un citu šķidrumu līmeņus . 1.4. Pārbaudīt traktora galveno mezglu stiprinājumus un sistēmu savienojumus. 1.5. Pārbaudīt traktora ritošo daļu. 1.6. Pārbaudīt traktora vadības sviru un pedāļu brīvgājienus un pilnos gājienus. 1.7. Iedarbināt motoru un pārlicināties par traktoru visu mezglu, sistēmu, mērinstrumentu un kontroles ierīču darbību . 1.8. Pārbaudīt satiksmes apgaismojumu un signalizāciju.
2. Lietot traktoru izgatavotājrūpnīcas vai dīlerfirmu tehniskajām prasībām atbilstošus ekspluatācijas materiālus.	2.1 Lietot traktoram darba sezonai atbilstošu degvielu 2.2 Lietot traktortehnikai atbilstošas eļļas. 2.3. Lietot traktoram atbilstošus dzeses šķidrumus 2.4. Lietot traktortehnikai atbilstošus speciālos šķidrumus (bremžu, sajūga pārvada u.tml.) 2.5. Lietot traktortehnikai atbilstošus ķīmiskos kopšanas un palīglīdzekļus (tīrīšanas, skalošanas, logu mazgāšanas līdzekļus, līmes).
3. Pievienot traktoram darba rīkus un mašīnas.	3.1 Pievienot traktora sakabes mehānismam parastās sakabes stieni un sajūgskavu pievienot mašīnai 3.2 Pievienot traktora sakabes mehānismam automātisko sakabi (trīsstūri) un savienot traktoru ar mašīnu 3.3 Pievienot traktoram hidroficēto jūgkāsi un sakabināt jūgkāsi ar dīseles cilpu 3.4 Pievienot traktoram automātisko jūgkāsi augšējā vai apakšējā stāvoklī un sakabināt jūgkāsi ar dīseles cilpu 3.5 Pievienot traktoram darba mašīnu, izmantojot universālo divpunktu savienošanas variantu 3.6 Pievienot traktoram darba mašīnu, izmantojot trīspunktu universālo savienošanas variantu 3.7 Savienot traktoru ar darba mašīnu, kur mašīnas darbināšanai izmanto hidropievalu un kardānu.
4. Strādāt ar traktortehniku	4.1. Izvēlēties pareizu traktortehnikas kustības ātrumu, ievērojot motora noslodzi. 4.2. Sekot mērinstrumentu un kontroles instrumentu stāvoklim un darbībai. 4.3. Ievērot ceļu satiksmes un kustības drošības noteikumus. 4.4. Ievērot darba un ugunsdrošības noteikumus. 4.5. Konstatēt darba procesā radušās tehniskās novirzes un novērst tās. 4.6. Pārbaudīt izpildāmo darbu kvalitāti.
5. Veikt traktortehnikas tehnisko apkalpošanu.	5.1. Ievērot jaunu un remontētu traktoru piestrādes noteikumus un režīmus. 5.2. Veikt pasākumu kompleksu, sagatavojot traktoru glabāšanai

	<p>5.3. Sagatavot traktoru noteiktai darbu sezonai.</p> <p>5.4. Veikt traktortehnikas tīrīšanu – mazgāšanu, izmantojot atbilstošas iekārtas, instrumentus un materiālus un ievērojot tīrīšanas un mazgāšanas tehniskos noteikumus, vides aizsardzības prasības.</p> <p>5.5. Veikt savienojumu pārbaudi un pievilkšanu, ievērojot skrūvju savienojumu pievilkšanas noteikumus.</p> <p>5.6. Veikt eļļas līmeņu pārbaudes, papildināšanas darbus, kā arī kustīgo savienojumu eļļošanu caur ziežvārstiem, atbilstoši eļļošanas kartei vai tabulai.</p> <p>5.7. Novērst traktoru defektus un veikt mezglu regulēšanu, ja to novēršanai nav nepieciešama mezglu vai agregātu izjaukšana.</p> <p>5.8. Veikt elementārus atslēdznieka darbus.</p>
<p>6. Ievērot vispārējos darba drošības noteikumus.</p>	<p>6.1. Noteikt faktorus, kuri izraisa nelaimes gadījumus.</p> <p>6.2. Ievērot ceļu satiksmes un kustības drošības noteikumus.</p> <p>6.3. Ievērot pieļaujamo reljefa slīpumu.</p> <p>6.4. Izpildīt drošības noteikumus, strādājot elektrolīniju tuvumā.</p> <p>6.5. Lietot prasībām atbilstošus darbarīkus un instrumentus.</p> <p>6.6. Pievienot traktoram tehniskām prasībām atbilstošas mašīnas un ierīces.</p> <p>6.7. Nepieļaut nepiederošu personu atrašanos kabīnē un darba zonā.</p> <p>6.8. Nestrādāt ar traktortehniku, kurai beidzies tehniskās apskates derīguma termiņš.</p> <p>6.9. Nepārkāpt traktoriem noteiktās ekspluatācijas prasības.</p>
<p>7. Ievērot ugunsdrošības noteikumus.</p>	<p>7.1. Nepieļaut atklātas liesmas lietošanu.</p> <p>7.2. Sekot traktortehnikas ugunsdrošības stāvoklim (elektroinstalācijā, mezglu pārkaršana).</p> <p>7.3. Nodrošināt ugunsdrošības inventāra esamību un tā darba kārtību.</p> <p>7.4. Spēt dzēst aizdegšanos.</p>
<p>8. Sniegt pirmo neatliekamo palīdzību.</p>	<p>8.1. Izvēlēties rīcības taktiku nelaimes gadījuma vietā.</p> <p>8.2. Sniegt pirmo palīdzību dažādu traumu gadījumos.</p> <p>8.3. Sniegt pirmo palīdzību stipras asiņošanas vai šoka gadījumā.</p> <p>8.4. Sniegt pirmo palīdzību saindēšanās gadījumos</p> <p>8.5. Sniegt pirmo palīdzību karstuma vai aukstuma izraisīto bojājumu gadījumā.</p>
<p>9. Pilnveidot kvalifikāciju .</p>	<p>9.1. Apgūt jaunāko savā profesijā.</p> <p>9.2. Apmeklēt kvalifikācijas celšanas kursus un seminārus.</p> <p>9.3. Iepazīties ar jaunāko literatūru savā profesijā.</p> <p>9.4. Strādāt ar datoru.</p> <p>9.5. Spēt atrasto informāciju pielietot profesionālajā darbībā.</p>

Īpašie faktori, kas raksturo darba vidi:

- Organizatoriskie - darba plānošana un tā izpilde veicama patstāvīgi, prasme novērtēt paveiktā darba daudzumu un kvalitāti, spēja paredzēt iespējamās darba drošības noteikumu pārkāpumus, pārkāpumu sekas un ugunsnelaimes. Kontaktēšanās ar darba kolēģiem. Saudzīga attieksme pret apkārtējo vidi, savu un cita paveikto darbu.
- Fizikālie - pakļauts atmosfēras iedarbībai (lietus, sniegs, krasas temperatūras svārstības, vasarā – paaugstinātas temperatūras un saules radiācijas iedarbība, caurvējš, putekļi). Palielināts troksnis un vibrācijas.
- Ķīmiskie - iespējama tieša saskare ar :
  - Izplūdes gāzēm (indīgās – oglekļa monoksīds, kvēpi, kancerogēna – degvielas tvaiki)
  - Eļļu
  - Sērskābi (akumulatora baterijas apskate)
  - Dzieses un citi speciālie šķidrumi.
  - Augu aizsardzības līdzekļi (lauksaimniecībā)

Īpašas prasības atsevišķu uzdevumu veikšanai:

- Laba fiziskā sagatavotība, savlaicīgi veikta medicīniskā veselības pārbaude.

Prasmes

Kopīgās prasmes nozarē	Specifiskās prasmes profesijā	Vispārējās prasmes/spējas
<ul style="list-style-type: none"> • Prast vienkāršākos atslēdznieka darba paņēmienus • Ievērot ceļu satiksmes noteikumus un kustības drošības prasības. • Ievērot vispārīgos darba drošības un ugunsdrošības noteikumus • Nodrošināt vides aizsardzību • Prast sniegt neatliekamo palīdzību • Spēt pielietot ugunsdzēsības ierīces un materiālus	<ul style="list-style-type: none"> • Prast elementāri novērtēt traktora tehnisko stāvokli • Prast patstāvīgi veikt tehnisko apkopi traktoram • Ievērot traktoru tehniskās ekspluatācijas prasības • Ievērot traktortehnikas tehniskās uzraudzības inspekcijas prasības attiecībā uz traktora tehnisko stāvokli • Patstāvīgi strādāt ar traktoru • Vadīt traktora – mašīnas darba tehnoloģisko procesu un kontrolēt darba kvalitāti • Prast novērtēt savas iespējas darba veikšanā:<ul style="list-style-type: none"> - Analizēt veicamo darbu - Izvērtēt savu kvalifikāciju - Apzināt esošo aprīkojumu un materiālus - Noteikt darba ietilpību	<ul style="list-style-type: none"> • Spēt patstāvīgi veidot loģisku spriedumu ķēdi • Spēt plānot un organizēt savu darbu • Spēt kontaktēties ar darba kolēģiem • Spēt strādāt patstāvīgi • Spēt uzņemties atbildību par saviem darba rezultātiem • Spēt pilnveidot savu kvalifikāciju • Lietot videi draudzīgus materiālus • Piedalīties uzņēmuma tēla uzturēšanā :<ul style="list-style-type: none"> - Piedalīties uzņēmuma reklamēšanā (nēsāt speciālu apģērbu, lietot priekšmetus ar firmas atribūtiķu) - Veidot savu kā firmas darbinieka tēlu

Zināšanas

Zināšanas	Zināšanu līmenis		
	priekšstats	izpratne	pielietošana
Speciālās zināšanas			
Traktora vispārējā uzbūve			
Traktoru ekspluatācija			
Traktoru ekspluatācijas materiāli			
Atslēdznieku darbu pamati			
Ceļu satiksmes noteikumi un kustības drošība			
Darba drošība un ugunsdrošība			
Vides aizsardzība			
Traktora vadīšana			
Traktortehnikas tehniskās uzraudzības inspekcijas prasības attiecībā uz traktora tehnisko stāvokli			
Pirmā neatliekamā palīdzība			

Profesijas standarta izstrādes darba grupas sastāvs:

- Jānis Prančs – Ziemeļkurzemes reģionālās lauksaimniecības pārvaldes vadītāja vietnieks
- Aigars Laurinovičs - KS "LATRAPs" tehnikas nodaļas vadītājs
- Uldis Paševičs - ZKS "Pūres grauds" valdes priekšsēdētājs
- Andris Grāvītis - Valsts tehniskās uzraudzības inspekcijas priekšnieka vietnieks
- Laimonis Āboltiņš - Z/S "STUNGAS" īpašnieks, traktortehnikas vadītājs
- Arvīds Jansons - Z/S "SARMAS" īpašnieks, traktortehnikas vadītājs

Profesijas standarta eksperti:

- M. Ķīrsis - LLU Spēkratu institūta direktors;
- L. Straujuma – Zemkopības ministrijas Valsts sekretāre;
- U. Dižkačs – Valsts Tehniskās uzraudzības inspekcijas priekšnieks;
- A.Lukstiņš – Ceļu satiksmes drošības direkcijas direktors;
- M. Cimermanis – Latvijas Lauksaimniecības konsultāciju un izglītības atbalsta centra direktors.